

Januari 2018

Overstapbeleid van de samenwerkingsverbanden PO in Holland Rijnland

Passend onderwijs betekent, dat onderwijsbehoeften van kinderen het uitgangspunt zijn en dat op basis daarvan kan worden gekeken welke onderwijssetting daar (tijdelijk) het beste bij past.

Van 'verwijzing, terugplaatsing en doorplaatsing' naar 'overstappen'

De wet spreekt over verwijzing, terugplaatsing en doorplaatsing. Uitgangspunt bij dat alles is een optimale match tussen onderwijsbehoeften van de leerling en de onderwijssetting.

In de praktijk blijkt dat het de leerling is die het moet doen; de omgeving is ondersteunend aan het proces van de leerling. Om die reden en om de leerling meer recht te doen, spreken we in alle situaties liever over (tijdelijk) 'overstappen'. Overstappen doe jezelf. Overstappen heeft daarmee een andere lading dan teruggeplaatst, verwezen of doorgeplaatst worden (wat je overkomt).

Overstappen van speciaal naar gewoon is geen doel op zich. Het is net als de omgekeerde beweging (van gewoon naar speciaal) een middel om leerlingen die onderwijsomgeving aan te bieden waarin ze het meest gedijen. Een onderwijssetting waarin rekening wordt gehouden met wat kinderen in zich hebben en waarin optimaal tegemoet wordt gekomen aan hun onderwijs of hun pedagogische en didactische behoeften.

Essentieel is dat het samenwerkingsverband en de daarin participerende scholen eenzelfde visie hebben op 'overstappen' van leerlingen. Een visie waarin 'wat goed is voor kinderen' leidend is in plaats van budgettaire overwegingen. Uitgangspunt is, kinderen een optimale ontwikkelingsomgeving te bieden. Leerlingen mogen nooit het kind van de rekening zijn. Die visie vindt haar uitwerking in gericht beleid.

VAN REGULIER NAAR SPECIAAL

De route voor ondersteuningstoewijzing van de samenwerkingsverbanden bieden hiertoe alle mogelijkheden. Scholen kunnen snel een beroep doen op verschillende vormen van expertise en wanneer blijkt, dat een andere setting nodig is, kan de aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) binnen de school worden voorbereid.

Bij de voorbereiding van een TLV gaan ouders en school samen en op basis van het onderwijskundig advies van de onderwijspecialist na, welke school het beste bij de onderwijsbehoeften van de leerling past.

Op basis van o.a. de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften en het ontwikkelingsperspectief (OPP) van de leerling wordt gekeken naar doel, invulling en duur van de plaatsing. Passend onderwijs vraagt in die zin een attitude waarin het meebewegen met de ontwikkelingen van de leerling voorop staat. Bij de verwijzing naar speciaal (basis)onderwijs verplicht de wet dan ook om van meet af aan te kijken wanneer de leerling weer naar het regulier of een lichtere vorm van onderwijs kan. Het ontwikkelings (toekomst) perspectief van de leerling is leidend.

VAN SPECIAAL NAAR REGULIER

Na plaatsing binnen het s(b)o vindt er minimaal één keer per jaar bij de evaluatie van de afspraken uit het handelingsdeel van het OPP een gesprek plaats met de ouders, waarbij wordt bekeken of de doelen zijn behaald en wat er rekening houdend met het perspectief van de leerling mogelijk en nodig is voor een stap naar het regulier, of een lichtere vorm van onderwijs.

Om deze overstap van speciaal naar regulier of een lichtere vorm tot een succes te maken is een zorgvuldig traject voorwaarde. Cruciaal hierbij zijn gedeelde, realistische verwachtingen en doelen van zowel ouders, de verwijzende en de ontvangende school. Er moet volledig commitment zijn bij alle betrokken partijen.

Onderzoek (KPC Groep) naar de voorwaarden voor een succesvolle overstap heeft geresulteerd in 5 belangrijke stappen:

1. Oriëntatie op overstappen: de leerling vol in beeld. Welke pedagogische en didactische onderwijsbehoeften heeft de leerling en welke omgeving past daar het best bij?
2. Onderwijsbehoeften en het vinden van de juiste school.
3. De voorbereiding op de overstap: Waar moet de leerling nog aan werken om over te kunnen stappen? Kennismaken met de nieuwe en afscheid nemen van de oude school.
4. De start op de nieuwe school: afstemmen met leerling, team, ouders en begeleiding.
5. De voortgang op de nieuwe school: blijven kijken naar wat de leerling nodig heeft op didactisch, sociaal en emotioneel gebied.

Bovenstaande stappen zijn uitgewerkt en vastgelegd in het hieronder beschreven stappenplan (blz. 3 en 4).

Stappenplan overstapbeleid van speciaal naar regulier onderwijs

Stappen	Wat	Hoe	Wie is verantwoordelijk
1. Oriëntatie op overstappen: de leerling vol in beeld	<ul style="list-style-type: none"> • Goed zicht krijgen op de leerling: wat heeft hij nodig om zich verder te kunnen ontwikkelen? • Wat zijn de pedagogische en didactische behoeften? • Welke onderwijsomgeving past daar het beste bij? 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie OPP • De leerling in beeld brengen op allerlei gebieden en binnen de domeinen school, gezin en vrijetijdsbesteding • Vroegtijdig met ouders en leerling in gesprek • Pedagogische en didactische behoeften handelingsgericht beschrijven • Bij potentie nagaan wat er nog nodig is om de stap te kunnen maken. • Ouders en leerling zo nodig aan het idee laten wennen dat een overstap een mogelijke weg is • Contact met hulpverlening / jeugdzorg (indien van toepassing) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij de afgifte van de TLV zijn de mogelijkheden nagegaan om de ontwikkeling (evt. later) in het regulier onderwijs voort te zetten. Ook zijn er afspraken gemaakt om deze in het s(b)o te blijven volgen. • De school voor speciaal onderwijs evalueert samen met de leerling en de ouders tenminste één keer per jaar het ontwikkelingsperspectief van de leerling en adviseert over de mogelijkheid, respectievelijk de noodzakelijkheid van overstappen naar regulier onderwijs danwel een verlenging van de toelaatbaarheid voor het speciaal onderwijs.
2. Onderwijsbehoeften en het vinden van de juiste school	<ul style="list-style-type: none"> • School zoeken die aansluit bij de onderwijsbehoeften van de leerling 	<ul style="list-style-type: none"> • (Be)zoeken van scholen, met kennis van en zicht op de onderwijsbehoeften van de leerling • Actief betrekken van ouders en leerling in het proces • Kijken naar geschikte school, inclusief het team en de klas / groep, evt. ism het swv • Verdieping van de reguliere school in behoeften van potentiële leerling en in setting van het speciaal onderwijs • Iedereen (leerling, ouders, speciale school, reguliere school) staat achter de intentie om leerling te laten overstappen 	<ul style="list-style-type: none"> • De school waar de leerling is ingeschreven is verplicht om samen met de ouders en de leerling een geschikte school te vinden • De ouders melden hun kind uiteindelijk aan bij de nieuwe school en doen dit tenminste 10 weken voor aanvang van het moment van overstappen
3. De voorbereiding op de overstap	<p>Leerling voorbereiden op de overstap: wat moet hij nog leren voordat de overstap een feit is?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennismaking van de leerling met de nieuwe school • Overdracht regelen • Afscheid nemen van de oude school 	<ul style="list-style-type: none"> • De speciale school kijkt samen met leerling, ouders en reguliere school wat er nodig is voor de overstap • Welke ondersteuning is er nodig in de nieuwe setting; zo nodig i.s.m. swv en JGT • Plan van aanpak maken tot aan de overstap met daarin opgenomen wat de leerling moet ontwikkelen om de overstap te laten slagen • Overdracht van gegevens • Warme overdracht – kennismaking van alle partijen (leerling, ouders, speciale school, reguliere school, 	<ul style="list-style-type: none"> • De ouders en de school voor speciaal onderwijs verstrekken alle relevante informatie • De reguliere school beslist of de leerling wordt toegelaten • De gemaakte afspraken worden vastgelegd in het groeidocument/OPP door de ontvangende school.

		<p>JGT) met name op het niveau van de direct betrokkenen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerling weet wat hem te wachten staat op de reguliere school, een stage kan onderdeel uitmaken van de voorbereiding • Afspraken maken voor de eerste schooldagen 	
4. De start in het reguliere onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Optimale introductie van de leerling op de nieuwe school • Prettige start 	<ul style="list-style-type: none"> • Afspraken maken voor de eerste schooldagen en de begeleiding tijdens de eerste dagen op de nieuwe school • Begeleiding op de reguliere school is geregeld • Het team staat erachter en is op de hoogte • Direct betrokkenen hebben praktische handelingsadviezen gekregen • Leerling en team worden voldoende ondersteund door de onderwijsondersteuner c.q. het expertteam. • Leerling weet wat er van hem verwacht wordt • Ouders worden met name de eerste tijd regelmatig geïnformeerd over hoe het gaat • Regelmatig in gesprek met de leerling; aandacht voor proces in de groep / klas 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 6 weken moet de school een ontwikkelingsperspectief opstellen, samen met de leerling en de ouders • De s(b)o school meldt de overstap bij de TLC van het samenwerkingsverband
5. De voortgang in het reguliere onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Voortgang bewaken van de leerling, op zowel cognitief als sociaal en emotioneel gebied • Optimale afstemming op onderwijsbehoeften van de leerling 	<ul style="list-style-type: none"> • Blijven kijken naar wat de leerling nodig heeft • Pedagogische en didactische behoeften en voortgang bespreken in het team • Aansluiten op onderwijsbehoeften: durf te differentiëren • In gesprek blijven met leerling én ouders • Evalueren met school van herkomst 	